

Protocol de Participació

XarxaCentresEducatiusCooperants

Fons Menorquí de Cooperació

ÍNDEX

Introducció.....	3
Accions.....	3
Estratègies d'Actuació.....	4
Funcions dels components de la Xarxa.....	5
Recursos creats per la Xarxa.....	6
Annex 1: Propostes per a la creació i funcionament de las comissions.....	7
Annex 2: Registre de activitats d' EpD.....	9
Annex 3: Document de Presentació.....	11

Introducció

Aquest projecte neix el 2005 com un projecte pilot de cooperació entre dues escoles de Nicaragua i dues de Menorca. Després de l'èxit de l'experiència, el 2008 es decideix ampliar el projecte a altres escoles i neix la Xarxa de Centres Educatius Cooperants de Menorca.

La Xarxa està formada per centres d'infantil, primària i secundària de tota l'illa compromesos amb el món. Tots ells treballen junts amb l'objectiu de generar un marc unitari per fomentar un coneixement crític de la realitat i treballar valors de solidaritat i cooperació, potenciant la inclusió de la Educació per al Desenvolupament dintre de les programacions curriculars dels centres.

La Educació per al Desenvolupament (EpD), la definim com una eina per al canvi social i la creació d'un món més just. Afavoreix la formació de consciències crítiques per a fer de cada participant una persona responsable, activa i compromesa en la construcció una nova societat civil; promou actituds i valors de corresponsabilitat, solidaritat i cooperació, ajudant als infants i joves a comprendre les interrelacions que hi ha entre les diferents parts del món i les connexions entre assumptes socials, econòmics, polítics i mediambientals, animant-los a ser conscients dels seus drets i responsabilitats i fomentant la seva implicació activa en els processos de canvi.

La inclusió de la EpD com projecte educatiu, transversal i integral al currículum del centre es concep com un procés continu i a llarg termini que requereix de la motivació i implicació de tota la comunitat educativa.

El Fons Menorquí de Cooperació, des del àrea de Sensibilització i amb el convenciment del poder transformador de la educació, aposta pel valor i el treball de les escoles i instituts de la nostra illa. En aquest sentit, i per facilitar la inclusió de l'Educació per al Desenvolupament en els centres, ha elaborat aquest protocol de participació amb l'objectiu de simplificar i clarificar el treball dels membres participants en la Xarxa.

Accions

Els Centres de la Xarxa es comprometen a participar de les següents accions:

- **Creació d'una comissió de cooperació.**

Grup de treball constituït per difondre el projecte entre la comunitat educativa, planificar i dinamitzar activitats d'EpD i representar al centre a la Xarxa. Cada comissió assignarà un coordinador/a encarregat de comunicar-se amb el Fons i de ser portaveu del seu centre en les trobades de la Xarxa.

(Veure annex 1 Propostes per a la creació i funcionament de les comissions).

- **Participació en les trobades de la Xarxa.**

Se celebren un mínim de tres trobades anuals amb l'objectiu de dotar al professorat d'instruments teòric- pràctic sobre EpD, oferir un espai d'informació, reflexió i intercanviar experiències d'EpD.

Aquestes trobades s'implementen en el marc d'un Seminari Intercentres convocat pel CEP, amb una durada d'entre 16 i 20h anuals i un reconeixement de 2 crèdits.

- **Intercanvi entre escoles de Menorca i escoles de Nicaragua.**

A cada centre participant se li assigna una escola amiga a Nicaragua amb la que es comunica a través d'un treball anual. Aquest treball es centra en un tema seleccionat per la Xarxa i l'enviament i recepció del mateix es realitza durant el mes d'abril.

A través d' esta activitat es treballa per a:

- Ajudar a l'alumnat a conèixer altres realitats i valorar la diferència.
- Reflexionar sobre les desigualtats d'ambdues realitats, fomentant una anàlisi crítica sobre les desigualtats Nord – Sud.
- Promoure actituds de corresponsabilitat.
- Fomentar el treball cooperatiu dins els centres, entre centres de la Xarxa i amb els centres nicaragüencs.

- **Realització d'una activitat anual de centre.**

Entenem per activitat de centre aquella que es realitza amb la participació de tota la comunitat educativa i amb l'objectiu de donar a conèixer el treball del centre com membre de la Xarxa de Centres Educatius Cooperants. Cada centre realitzarà una activitat d'aquestes característiques a l'any.

Estratègies d'Actuació

Per a la consecució de les accions proposades s'han plantejat les següents línees d'actuació:

- **Temàtica anual**

Durant cada curs escolar es decidirà un eix temàtic comú a tots els centres de la Xarxa. El tema comú servirà per desenvolupar les accions d'intercanvi amb Nicaragua, les activitats ofertes pel Fons i altres iniciatives que es puguin realitzar a cada centre.

L'elecció del tema es realitzarà mitjançant consens entre tots els membres de la Xarxa i involucrant els centres de Nicaragua.

El tema es decidirà a la darrera reunió del curs (juny). Posteriorment, en la primera reunió del nou curs (setembre) es dissenyarà l'esquema i el format de treball per a l'intercanvi amb Nicaragua.

- **Treball en Xarxa**

El treball en Xarxa es concreta en:

- Trobades per a la presa de decisions (planificació del curs, selecció del tema anual, etc.), formació contínua sobre conceptes i metodologia de l'EpD, intercanvi d'experiències i avaluació del treball de la Xarxa.
El CEP ofereix el reconeixement de 2 crèdits per als/les participants d'aquestes trobades.
- Participació en el Blog creat per facilitar la relació, l'intercanvi, la comunicació i el treball entre els centres de la Xarxa i amb les escoles de Nicaragua.

- Les activitats vinculades a l'EpD realitzades per els centres participants, es registren en un sistema de fitxes per ser compartides per la Xarxa. (Veure annex 2 Registre d'activitats d'EpD)
- **Comunicació**
 - Cada comissió assignarà un coordinador/a, encarregat de comunicar-se amb el FMC i assistir a les reunions de la Xarxa.
 - A la reunió d'avaluació (juny), a més del representant de la comissió haurà d'assistir un membre de l'equip directiu de cada centre.
 - Els centres participants hauran de signar la Sol·licitud de Adhesió a la Xarxa i l'acord de Col·laboració per formalitzar-ne la seva participació.
Quan un centre decideixi rescindir l'acord de col·laboració ho notificarà per escrit el Fons Menorquí de Cooperació.

Funcions dels components de la Xarxa

- **Fons Menorquí de Cooperació:**
 - Assessorament a l'equip docent, directiu i a les comissions de cooperació dels centres
 - Coordinació i dinamització de la Xarxa
 - Cessió de material
 - Oferta d'activitats
 - Vehicle de comunicació entre els centres de Nicaragua i Menorca. S'encerregarà de fer arribar a cada centre el treball corresponent.
 - Seguiment i actualització del Blog i de la Guia de Recursos
 - Creació de nous recursos i estratègies per a la Xarxa
- **Centres Educatius:**
 - Inclusió paulatina del projecte en la vida i currículum del centre
 - Creació de les comissions de cooperació
 - Compliment del Protocol de participació
- **Comissió de cooperació:**
 - Representar al seu centre dins de la Xarxa de Centres Educatius Cooperants
 - Comunicar-se amb el Fons
 - Dinamitzar activitats d'EpD en el seu centre
 - Coordinar el treball del seu centre per a l'intercanvi amb Nicaragua

Recursos creats per i per a la Xarxa

- **Servei d'assessorament i suport**
El FMC ofereix assessorament i dona suport a les comissions de cooperació de cada centre (exposició del projecte al claustre, reunions individualitzades amb les comissions, adaptació de les estratègies i accions a les necessitats i desenvolupament del projecte, préstec de material, etc.).
- **Blog www.centrescooperants.blogspot.com**
En aquest espai, els centres poden penjar materials que considerin d'interès o vulguin donar a conèixer, així com comentaris, preguntes, experiències, etc. El FMC penjarà periòdicament informació, vídeos, preguntes, fotos, etc. per ser comentats a l'aula, com a recurs de treball per al professorat.
- **Guia de material didàctic sobre EpD www.fonsmenorqui.org**
Recopilació de materials (dinàmiques, articles, estudis, contes, fitxes, mapes, organismes, etc.) penjats en la xarxa i descarregables per facilitar la inclusió dels conceptes d'EpD a l'aula.
- **Eines didàctiques**
El Fons ofereix exposicions, tallers i altres activitats relacionades amb l'Educació per al Desenvolupament i el tema anual.
- **Marc Pedagògic**
Es tracta d'un document que fonamenta la necessitat d'incloure l'Educació per al Desenvolupament als currícula educatius i que ofereix pautes concretes sobre com fer-ho des de la quotidianitat de les aules.
- **Beques**
El professorat dels centres de la Xarxa podran beneficiar-se d'una beca per donar suport a les escoles de Nicaragua sobre el terreny durant un mínim de sis setmanes.
- **Formació**
En col·laboració amb la Conselleria d'Educació el Fons ofereix una línia de formació contínua entorn a la Educació per al Desenvolupament dirigida als membres de la Xarxa.

El present protocol es concep com un document pràctic subjecte a futures modificacions en funció de les necessitats de la Xarxa de Centres Educatius Cooperants de Menorca.

ANEXES

Annex 1

Propostes per a la creació i funcionament de la comissions

Durant el mes d'abril de 2010 es realitzen reunions amb cadascuna de les comissions de cooperació de la Xarxa de Centres Educatius Cooperants de Menorca. L'objectiu d'aquestes trobades és conèixer els diferents mecanismes de treball que ha desenvolupat cada centre per al seu posterior anàlisi i conclusions, a fi de poder oferir als centres (actuals i futurs) el present escrit: Propostes per a la creació i funcionament de les comissions de cooperació de la Xarxa de Centris Educatius Cooperants de Menorca.

La Xarxa de Centres Educatius Cooperants de Menorca es crea el 2008 amb l'objectiu de crear un marc unitari de treball que ajudi a potenciar la inclusió de la Educació per al Desenvolupament (EpD) dintre de les programacions curriculars dels centres participants. Quan parlem d'EpD, estem parlant d'una opció educativa en procés, la fi de la qual és promoure la ciutadania global i el pensament crític dels nostres infants i joves. L'EpD com principi metodològic és una guia per a la consecució dels nostres objectius: desenvolupar actituds i valors de corresponsabilitat, compromís social, justícia, tolerància, pau i solidaritat i dotar a l'alumnat dels coneixements i aptituds que els permetin fomentar aquests valors.

La primera estratègia desenvolupada per a la inclusió de l'a EpD en els centres és la creació d'una **Comissió de Cooperació**, encarregada de representar al centre dintre de la Xarxa de Centres Educatius Cooperants de Menorca, comunicar-se amb el Fons Menorquí de Cooperació i dinamitzar i coordinar activitats de EpD en el seu centre.

S'ha observat que els centres que s'organitzen per comissions de treball, implicant a tot l'equip docent, els hi és més fàcil incloure una comissió de cooperació entre les seves activitats i aquestes tenen menys dificultats a l'hora de coordinar el seu treball, estructurar mecanismes de comunicació i implicar al centre en les activitats i en el projecte.

Així mateix, des del Fons us presentam les següents estratègies que, segons les opinions i valoracions dels diferents centres implicats, són les que contribueixen de manera més efectiva a al bon funcionament de les comissions:

- **Composició**

Ja que partim de la EpD com un procés continu, transversal i integral, les comissions han d'estar integrades per un representant de cada cicle o departament del centre, amb un mínim de quatre persones i el màxim que els permeti ser operatives. En els centres de primària això significa un membre de cada cicle i en el cas de secundària cal aspirar que el major número possible de departaments estiguin involucrats.

D'altra banda, la presència d'un membre de l'equip directiu dintre de la comissió és important per a consolidar l'experiència com un projecte de centre.

- **Comunicació**

Per a la consolidació del projecte dintre del centre i del treball en xarxa, és fonamental fixar els mecanismes de comunicació. Per una banda dintre del propi centre per donar a conèixer la Xarxa, la comissió i els seus treballs, tant a l'equip directiu com a la resta del professorat (reunions periòdiques, claustres, actes, etc.). D'altra banda la comunicació amb el Fons Menorquí de Cooperació ha d'arribar a tots/as els integrants de la comissió, per això el FMC es comunicarà via telefònica amb el representant de la

comissió i per correu electrònic amb tota la resta. L'eina de comunicació entre els membres de la Xarxa (comissions, centres, alumnes, etc.) és el blog.

- Organització
La millor manera de clarificar, optimitzar i impulsar el treball de la comissió és sistematitzant-lo: establir reunions periòdiques per definir els objectius generals i específics de cada any, planificar les activitats anuals que es portaran a terme per a la consecució dels objectius, desenvolupar aquestes activitats, aplicar els mecanismes de comunicació decidits, coordinar l'intercanvi amb Nicaragua, prendre decisions, intercanviar informació, etc.

Resum:

- ✓ Comissions formades per un mínim de quatre persones, representants de tots els cicles formatius o departaments i un membre de l'equip directiu.
- ✓ Establir mecanismes de comunicació fixos.
- ✓ Amb el centre: reunions periòdiques mínim una vegada al mes, exposició en les reunions amb la resta del professorat i en els claustres, del treball realitzat des de la comissió i per la Xarxa.
- ✓ Amb la Xarxa: determinar qui, quan i que per a la participació en el blog.
- ✓ Sistematitzar el treball
- ✓ Definir objectius generals de centre i específics de curs
- ✓ Planificar activitats
- ✓ Avaluar objectius, activitats i mecanismes de comunicació

Annex 2

Registre de activitats de EpD

Per a que pot servir el registre de activitats realitzades en el nostre centre?

1. Servir d'eina per facilitar l'autoavaluació (poder veure fàcilment què s'ha fet, queines temàtiques són les més i les menys treballes, quins cursos són els més i els menys implicats, quin tipus d'activitat és la que funciona millor, etc.) i prendre consciència del que es fa dins de cada centre.
2. Facilitar el treball en xarxa dels diferents centres membres de la Xarxa (compartir informació, inspirar, copiar, millorar, aprofitar, etc.).
3. Fomentar el sentiment de pertinença al projecte.

Quines activitats són les que es registren a la fitxa?

Entenem per activitats en el marc de l'EpD, totes aquelles activitats de centre o d'aula que s'implementen amb l'objectiu implícit o explícit d':

- **Aprendre a conèixer de manera crítica, diversa i ètica**
- **Aprendre a fer propostes transformadores**
- **Aprendre a viure i a resoldre conflictes junts i de manera pacífica**
- **Aprendre a ser ciutadans conscients de la globalitat de les nostres accions**

Quins temes es poden incloure en aquest tipus de activitat?

Comerç just / Consum responsable
Drets i deures / Drets humans / Drets de la infància
Desigualtats
Deute extern
Discriminació / Racisme
Gènere
Globalització / Interconnexions / Relacions nord sud
Medi ambient / Ecologia
Migració / Identitat / Diversitat cultural
Pau / Guerra
Refugiats
Resolució de conflictes
Participació i democràcia
Valors: solidaritat, cooperació, corresponsabilitat, empatia, justícia, etc.
Altres

Fitxa d'Activitats d'Educació per al Desenvolupament

Centre i Persona referent	
Tema treballat	
Curs Assignatura Nº alumnes	
Data de realització	
Nom i Descripció de l'activitat	
Altres informacions	

Annex 3 Document de Presentació

Qui som

La **Xarxa de Centres Educatius Cooperants de Menorca**, és una iniciativa del Fons Menorquí de Cooperació que neix en 2008 amb l'objectiu d'agrupar a tots aquells centres de la illa que a partir del seu compromís amb la labor educativa, cerquem **contribuir a la construcció d'un món més just, solidari i sostenible**.

La Xarxa de Centres Educatius Cooperants està present en set municipis de Menorca i formen part:

- E.I. Es Poriol de Ciutadella
- C.P. Francesc d' Albranca d' Es Migjorn
- C.P. Mare de Déu del Carme de Maó
- C.P. Mare de Déu del Toro de Mercadal
- C.P. Pere Casanovas de Ciutadella
- Col·legi Sant Francesc d' Assís de Ferreries
- Col·legi Sant Francesc de Sales de Ciutadella
- C.P. Sant Lluís de San Lluís
- IES Josep Miquel Guardià d'Alaior
- IES Joan Ramis i Ramis de Maó

Per que existim

L'actual crisi social, econòmica i ecològica planteja la necessitat de construir una nova ciutadania global, una ciutadania activa i compromesa, capaç de transformar l'actual model de desenvolupament i generar un desenvolupament equitatiu per a totes les persones i comunitats del planeta, amb un enfocament basat en els drets humans, la responsabilitat social, la igualtat entre sexes i el sentiment de pertinença a un sol món, del que totes les persones som responsables

Els centres educatius com institucions socialitzadores on conflueixen totes les conjuntures socials, representen un espai privilegiat per a transmetre coneixements, aptituds i valors que permetin al alumnat formar-se com ciutadans i ciutadanes capaces de conèixer, decidir i participar activament en la transformació de la realitat sociocultural en la qual viuen.

Així, la Llei Orgànica d'Educació (LOE) del 3 de maig de 2006 assenyala, entre altres, com a **finalitats de l'educació** (Títol preliminar. Capítol 1. Art. 2):

a) La formació per a la pau, el respecte als drets humans, la vida en comú, la cohesió social, la cooperació i solidaritat entre els pobles així com l'adquisició de valors que propiciïn el respecte cap als éssers vius i el medi ambient, en particular al valor dels espais forestals i el desenvolupament sostenible.

b) La preparació per a l'exercici de la ciutadania i per a la participació activa en la vida econòmica, social i cultural, amb actitud crítica i responsable i amb capacitat d'adaptació a les situacions canviants de la societat del coneixement.

L'Educació per al Desenvolupament

L'Educació **per al Desenvolupament (EpD)** és un procés educatiu transversal i integral encaminat a generar consciència crítica sobre la realitat mundial, desenvolupar valors de pau, respecte i corresponsabilitat i facilitar la participació i la transformació social.

La pràctica de la EpD implica una aposta per un model educatiu que:

- Ajudi als estudiants a comprendre les interrelacions que hi ha entre les diferents parts del món i les connexions entre els assumptes socials, econòmics, polítics i mediambientals
- Animi als joves a ser conscients dels seus drets i responsabilitats i fomenti la seva implicació activa en els processos de canvi
- Promogui la ciutadania global i el pensament crític

L'objectiu de la Xarxa

L'objectiu de la **Xarxa de Centres Educatius Cooperants** és facilitar el treball del professorat per a la inclusió de la EpD en la pràctica educativa.

Aquesta inclusió s'entén com la incorporació dels següents principis en totes les àrees curriculars:

- **Aprendre a conèixer** de manera crítica, diversa i ètica
- **Aprendre a fer** propostes transformadores sobre equitat i justícia
- **Aprendre a viure** i a resoldre conflictes junts i de manera pacífica
- **Aprendre a ser** ciutadans/es conscients de la globalitat de les nostres accions
- **Aprendre a transformar**

Els centres educatius de Menorca realitzen nombroses activitats a favor de la sensibilització i promoció d'un desenvolupament humà just i sostenible (educació mediambiental, coeducació, educació intercultural, educació en valors, educació per a la convivència, educació per la pau, mediació, etc.). La **Xarxa de Centres Educatius Cooperants** és l'òrgan que ajuda a impulsar i relacionar el que ja es fa amb els principis de l'EpD.

Com Treballam

La Xarxa compta amb un Protocol de Participació on es recullen les línies de funcionament i s'estableixen les principals estratègies d'actuació:

- Creació d'una comissió de treball encarregada de dinamitzar i coordinar activitats de EpD i representar al seu centre dins la Xarxa.
- Participació en les trobades entre els centres de la Xarxa per a la planificació d'estratègies de treball i intercanvi d'experiències.
- Intercanvi amb una escola amiga a Nicaragua amb l'objectiu d'acostar altres realitats des d'un coneixement divers i ètic.

La Xarxa crea els recursos necessaris a les demandes del professorat. Els més destacats són:

- Servei d'assessorament i suport individualitzat a les comissions de cada centre.
- Blog www.centrescooperants.blogspot.com
- Guia de recursos educatius sobre EpD
http://www.fonsmenorqui.org/sensibilitzacio/index.php?id_pagina=28
- Marc Pedagògic: document per a la inclusió de la EpD en el currículum educatiu.
- Formació continua.
- Col·laboració amb el CEP per el reconeixement de crèdits per el treball realitzat a la Xarxa.
- Beques per a viatjar a Nicaragua.
- Exposicions i tallers

La participació en la Xarxa és un treball flexible que s'adequa a les possibilitats i idiosincràsia de cada centre amb el suport constant del Fons Menorquí de Cooperació.

El Fons Menorquí de Cooperació

El Fons Menorquí de Cooperació és una entitat sense ànim de lucre que neix el 1993 amb l'objectiu d'aglutinar esforços i contribuir a la promoció de la justícia social i econòmica dels països empobrits. Esta formada pels vuit ajuntaments de la illa, el Consell de Menorca, el Govern dels Illes Balears i 13 ONGs locals.

El seu treball s'articula a partir de dos tipus d'iniciatives:

- Cooperació per al Desenvolupament, a través de projectes propis i finançament de projectes aliens.
- Sensibilització Ciutadana per el foment de la solidaritat i la defensa dels drets humans.